

รำโทนสทิงพระ (Ram Tone Satingphra)

รัชยา วีรการณ^{1*}, ปุณณวิช เพชรสุวรรณ²
 Ratchaya Weerakarn^{1*}, Punnavit Petsuwan²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องรำโทนสทิงพระมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของการแสดงรำโทนในอ.สทิงพระ จ.สงขลา โดยมีวิธีการศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับรำโทนสทิงพระ

ผลการศึกษาพบว่า รำโทนสทิงพระนั้นได้นำมาแสดงเพื่อสร้างความสนุกสนานภายในอ.สทิงพระตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ได้เสื่อมความนิยมลงและเกือบจะสูญหาย เนื่องจากขาดการสืบทอดจนกระทั่งนางไทรประพร แก้วชนะ ครูโรงเรียนวัดศรีไชย ได้ทำการศึกษาจากชาวบ้านที่เคยแสดงอยู่ในวงรำโทน โดยรวบรวมมาได้ทั้งสิ้น 11 เพลง และนำมาถ่ายทอดให้นักเรียนเพื่อเป็นการอนุรักษ์รำโทนสทิงพระ องค์ประกอบของรำโทนสทิงพระได้แก่ ดนตรีมีเครื่องดนตรี 3 ชิ้น ได้แก่ กลองคองก้า ฉิ่ง และฉาบ เนื้อร้องซึ่งกล่าวถึงเหตุการณ์บ้านเมือง ธรรมชาติ วรรณกรรม วรรณคดี คติสอนใจ และการเกี่ยววาระสีกันระหว่างชายหญิง เครื่องแต่งกายเป็นการแต่งกายในรูปแบบเดิมคือการแต่งกายตามแบบตะวันตกในสมัยจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม สำหรับทำรำจะมีทั้งทำรำที่ตีบทตามเนื้อร้องและทำรำที่ไม่ได้ตีบทตามเนื้อร้อง ในปัจจุบันรำโทนสทิงพระเป็นกิจกรรมหลังเคารพธงชาติของนักเรียนโรงเรียนวัดศรีไชย ต.คูขุด อ.สทิงพระ และยังเป็นการแสดงที่นำไปแสดงในงานรื่นเริงของอำเภอสทิงพระเป็นประจำอีกด้วย

คำสำคัญ: รำโทนสทิงพระ, การแสดงพื้นบ้าน

Abstract

The study of Ram Tone Satingphra was aimed to study the history and elements of Ram Tone Satingphra. The study show that Ram Tone Satingphra was performed for enjoyment during the world war II and was deteriorated. Afterwards, Mrs.Saipraporn Kaewchana, who is a teacher at Wat Srichai School, had revived 11 songs of Ram Tone Satingphra and taught to both villagers and her students. The elements of Ramtone Satingphra were music, concluding Kongka Drum, Ching and Chap, lyrics which inspired from literature, motto or flirting between men and women. The another elements were costumes, conserved as the traditional, and postures which were meaning postures and non-meaning postures. Nowadays, Ram Tone Satingphra is the main activity after school morning assembly and they are invited to perform in various occasions.

Keyword: Ram Tone Satingphra, Folk Performance

¹ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชานาฏศิลป์และการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² ครุฑนาฏศิลป์ โรงเรียนหวังดี จังหวัดสงขลา

* Corresponding author, E-mail: ratchaya.we@skru.ac.th

บทนำ

รำโทนเป็นการแสดงพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมในทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากท่านต้องการเชิดชูรำโทนให้เป็นศิลปะการแสดงประจำชาติ จึงได้มีการส่งเสริมการแสดงชนิดนี้ จุดประสงค์ในการเล่นรำโทนนั้นเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อพบปะเกี่ยวพาราสีกันระหว่างหนุ่มสาว โดยทั่วไปแล้วจะมีเนื้อร้องค่อนข้างสั้น ทำให้จำได้ง่ายและเกิดการแพร่หลายอย่างกว้างขวาง เพลงใดถ้าผู้เล่นไม่ชอบก็จะไม่ค่อยนำมาเล่นหรือร้องจึงสูญหายไปคงเหลืออยู่แต่เพลงที่สนุกสนานไพเราะ และมีทำนองที่เป็นที่พอใจของผู้เล่นเท่านั้น (กรมศิลปากร, 2555)

เนื่องด้วยเป็นการแสดงที่มีความสนุกสนาน ทำให้การแสดงรำโทนได้รับความนิยมและแพร่หลายอย่างรวดเร็วไปทั่วประเทศ รวมถึงในอำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา โดยได้มีการแต่งเพลงและประดิษฐ์ทำรำขึ้นมาใหม่โดยปราชญ์ชาวบ้านในยุคหนึ่ง (ปราณี สิตรุโณ : 2557) โดยเนื้อเพลงจะเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง เรื่องธรรมชาติ วรรณคดี ตัวอย่างเช่น ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ผู้ชายโสดจะต้องเสียภาษีให้รัฐบาล ชาวบ้านจึงแต่งเนื้อร้องเพลงรำโทนที่กล่าวถึงเรื่องนี้คือ

ปักป้ายทั่วไป	กฎหมายไทยเสียภาษีชายโสด
หญิงใดไม่โปรด	ชายโสดก็ต้องเข้าใจ
เสียเงินให้รัฐบาล	ตัวฉันจะเอาที่ไหน
โปรดจงเห็นใจ	หญิงไทยได้โปรดปราณี (ซ้ำ)

เพลงนี้เป็นเพลงที่ผู้ชายร้องเพื่อขอความรักจากฝ่ายหญิงเพื่อไม่ให้ฝ่ายชายต้องเสียภาษีของรัฐบาล (ไพร่ประพร แก้วชนะ: 2557) แต่ก็แสดงให้เห็นได้ว่านอกจากรำโทนจะช่วยสร้างความสนุกสนานผ่อนคลายให้กับผู้คนแล้วนั้น รำโทยังมีคุณค่าและบทบาทในแง่ของการเป็นบทบันทึกประวัติศาสตร์ในช่วงเวลานั้น ๆ อีกด้วย

รำโทนในพื้นที่อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลาเป็นที่นิยมเรื่อยมาจนกระทั่งในช่วงพ.ศ. 2535 ก็เริ่มซบเซาลงเนื่องจากนักแสดงเข้าสู่วัยชรา และขาดผู้มาสืบทอด เช่นเดียวกับในพื้นที่อื่น ๆ จนกระทั่งนางไพร่ประพร แก้วชนะ ครูโรงเรียนวัดศรีไชย ต.คูชุด ได้ฟื้นฟูขึ้นมาใหม่และได้นำมาถ่ายทอดให้แก่กลุ่มชาวบ้านและนักเรียน จนทำให้รำโทนกลับมาเป็นที่รู้จักอีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของรำโทนสทิงพระที่เป็นการแสดงที่มีการสืบทอดมายาวนาน และคงเหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในภาคใต้ จึงได้ทำการศึกษารำโทนสทิงพระ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสืบสานและเผยแพร่รำโทนสทิงพระแก่ผู้สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงรำโทนสทิงพระ
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการแสดงรำโทนสทิงพระ

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

รำโทนเป็นการแสดงพื้นบ้านที่นิยมเล่นกันในทุกภาคของประเทศไทย แต่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเกิดขึ้นในสมัยใด และใครเป็นผู้ริเริ่ม มีผู้กล่าวว่าถิ่นเดิมที่พบว่ามีการเล่นรำโทนก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 คือแถบบ้านแพะในจังหวัดสระบุรี มีชาวบ้านเป็นผู้เล่น และได้รับความนิยมสูงสุดในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงครามดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีที่ต้องการเชิดชูรำโทนให้เป็นศิลปะประจำชาติ จึงได้มีการส่งเสริมการแสดงรำโทน (วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี: 2553, 1-2) ผู้ที่นิยมเล่นรำโทนคือหนุ่มสาวชาวบ้าน เนื่องจากบ้านเมืองอยู่ในภาวะสงคราม รัฐบาลห้ามกระทำการหลายอย่างเช่นห้ามจุดไฟ ห้ามทำการชุมนุม ประชาชนจึงได้คิดเล่นรำโทนเพื่อความสนุกสนานและคลายเครียดจากภาวะสงคราม ทั้งยังเป็นการแสดงที่เป็นที่รู้จักและเล่นได้ทุกคน โดยในขณะที่เล่นจะจุดตะเกียงตั้งไว้ตรงกลาง ผู้ร้องจะ

ยืนล้อมวง เนื้อร้องของเพลงจะค่อนข้างสั้น แต่จะร้องซ้ำสองถึงสี่เที่ยว โดยเนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่ในช่วงก่อน พ.ศ.2484 จะเป็นเพลงที่เกี่ยวกับตัวละครในวรรณคดี เช่น ลักขณวงศ์ ไกรทอง ฯลฯ แต่ที่พบมากที่สุดจะเป็นเพลงรัก หรือเพลงที่ใช้เกี่ยวพาราสีกันระหว่างหนุ่มสาว (วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี: 2553, 4)

การสืบทอดเพลงรำโทนนั้นจะใช้วิธีจดสืบทอดกันมา ไม่นิยมดัดแปลงทั้งเนื้อร้องและทำนอง แต่บางครั้งการถ่ายทอดอาจจะได้มาแค่เนื้อเพลง ในกรณีเช่นนี้ผู้เล่นจะคิดทำนองประกอบขึ้นตามความเหมาะสมของเนื้อเพลง ในการถ่ายทอดเนื้อเพลงและทำนองนี้อาจทำให้เกิดความผิดเพี้ยนของทั้งเนื้อเพลงและทำนองขึ้น และหากคณะหรือผู้เล่นรำโทนอยู่ต่างพื้นที่กันทำนองและเนื้อร้องก็อาจจะมีความแตกต่างกันได้ แต่เพลงทุกเพลงอาจไม่ได้เกิดจากการสืบทอดเสมอไป ผู้เล่นสามารถแต่งเนื้อร้องและทำนองขึ้นเป็นปัจจุบันในขณะที่เล่นได้ (วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี : 2553, 5) ในภายหลังจอมพล ป. พิบูลสงครามได้มีคำสั่งให้นำรำโทนไปปรับปรุงให้มีแบบแผนมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นรำวงมาตรฐาน

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงรำโทน แต่เดิมมีเพียงโทนดินเผาและฉิ่งตีประกอบจังหวะ จังหวะหน้าทับ โทณที่ใช้ตีประกอบการเล่นรำโทน บันทึกลงเป็นตัวโน้ตได้ดังนี้

- - - -	- จีบ - ตึง	- จีบ - ตึง	- จีบ - ตึง
---------	-------------	-------------	-------------

เนื่องจากโทนดินเผาเกิดชำรุดได้ง่าย ต่อมาจึงมีผู้คิดค้นนำเครื่องดนตรีชนิดอื่นที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นมาตีประกอบแทนโทน เช่น ที่ตำบลท่าข้าม อำเภอเคียนซาญะระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ใช้รามะนาซึ่งตีกับลำตัด โดยประกอบด้วยรามะนาจำนวนตั้งแต่ 1 ลูกขึ้นไป แต่ไม่เกิน 4 ลูก นอกจากนั้นยังมีเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ อีก เช่น ฉิ่ง กรับ ฉาบเล็ก เป็นต้น และในบางพื้นที่เช่นที่บ้านแหลมท่าผ่า ตำบลบางพิง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้มีการใช้ถังน้ำมันเหล็กที่ติดกับรถจี๊ปของทหารมาตีแทนโทน (วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี: 2553, 7-8)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องรำโทนสทิงพระนั้นเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีขอบเขตของการศึกษาคือเพื่อศึกษาการแสดงรำโทนในพื้นที่ ต.คูซอด อ.สทิงพระ จ.สงขลา มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลคือในขั้นแรกผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลจากเอกสารและตำราทางวิชาการ แล้วนำข้อมูลที่ได้อ่านเรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นจะเป็นการลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์การถ่ายทอดทำนอง การฝึกซ้อม ณ โรงเรียนวัดศรีไชย อ.สทิงพระ จ.สงขลา และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งประชากรออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับรำโทนสทิงพระ ได้แก่อดีตนักแสดงในวงรำโทน และครูโทรประพร แก้วชนะ ผู้ฟื้นฟูการแสดงรำโทนสทิงพระ และเยาวชนที่ได้รับการถ่ายทอดการแสดงรำโทนสทิงพระ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วผู้วิจัยก็จะนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุป เรียบเรียง และวิเคราะห์เป็นผลการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของรำโทนสทิงพระ

การแสดงรำโทนมีการเผยแพร่เข้ามาในพื้นที่อ.สทิงพระ จ.สงขลาในช่วงใดยังไม่เป็นที่แน่ชัดแต่คาดว่าจะเป็นในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเป็นการแสดงเพื่อความสนุกสนานของชาวบ้าน ต่อมาได้มีการรวมตัวตั้งเป็นคณะรำโทนขึ้นโดยกลุ่มนักเรียนนักแสดงเป็นชาวบ้านที่มาฝึกหัดรำ และรับจ้างออกแสดงในงานรื่นเริงต่าง ๆ เช่น งานวัด งานลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น เพลงที่นำมาใช้แสดงมีทั้งเพลงดั้งเดิมจากท้องถิ่นที่ถ่ายทอดต่อกันมา และเพลงที่แต่งขึ้นโดยปราชญ์ชาวบ้านภายในท้องถิ่น มีการนำภาษาหรือวัฒนธรรมในท้องถิ่นมาใช้ประกอบในบทเพลง เนื้อหาของเพลงจะ

กล่าวถึงเหตุการณ์บ้านเมือง ธรรมชาติ วรรณกรรม วรรณคดี และการเกี่ยวพาราสีกันระหว่างชายหญิง การแสดงรำโทน ในอ.สทิงพระ จ.สงขลานั้นได้รับความนิยมเรื่อยมา จนกระทั่ง พ.ศ. 2535 ก็เริ่มซบเซาไป

ต่อมานางไทรประพร แก้วชนะ ครูโรงเรียนวัดศรีไชย อ.สทิงพระ จ.สงขลา ได้มีแนวคิดที่จะฟื้นฟูการแสดงรำโทนขึ้น จึงได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาการแสดงรำโทนจากชาวบ้านที่เคยเป็นนักร้อง นักดนตรี และนักแสดงในคณะรำโทน และได้นำมาปรับให้เป็นแบบแผนมากขึ้น โดยรวบรวมเพลงและทำรำจากชาวบ้านมาได้ทั้งสิ้น 11 เพลงได้แก่ เพลงไหว้ครู เพลงมากันเถิดหนา เพลงโหมมย เพลงคำโบราณ เพลงคงก้า เพลงแอ็บป๊ยา เพลงพายังต์ เพลงยามเย็น เพลงตะแกล็กแต็ก และเพลงเดือนออก หลังจากนั้นก็ได้นำมาถ่ายทอดให้กับกลุ่มชาวบ้านที่สนใจและนักเรียนโรงเรียนวัดศรีไชย ต.คูชุด อ.สทิงพระ โดยถ่ายทอดทั้งเรื่องดนตรี การร้อง และการรำ โดยจัดเป็นกิจกรรมตอนเช้าหลังเคารพธงชาติเพื่อให้นักเรียนทุกคนสามารถแสดงได้เพื่อเป็นการอนุรักษ์การแสดงที่มีมาอย่างยาวนานในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังออกแสดงในงานรื่นเริงต่างๆ ซึ่งนักเรียนโรงเรียนวัดศรีไชยที่ได้รับการถ่ายทอดรำโทนนั้นไม่เคยรู้จักรำโทนมาก่อนเลย เพิ่งได้มารู้จักและหัดรำจากครูไทรประพร แก้วชนะ เมื่อได้มาหัดรำก็รู้สึกชอบและอยากรำอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังมีความเห็นว่าเป็นการแสดงที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้อยู่คู่กับอ.สทิงพระ จ.สงขลา

ภาพที่ 1 นักแสดงรำโทน (เยาวชน)

ที่มา ไทรประพร แก้วชนะ, 18 มิถุนายน 2555

2. องค์ประกอบของการแสดงรำโทนสทิงพระ

2.1 ดนตรี การแสดงรำโทนสทิงพระมีเครื่องดนตรีทั้งหมด 3 ชิ้น ดังนี้

2.1.1 กลองคองก้าหรือกลองทอมบ้า เป็นกลองชนิดหนึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมจังหวะ มีความสูงประมาณ 30 นิ้ว เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 11 นิ้ว ตัวกลองทำด้วยไม้ เป็นกลองหน้าเดียวซึ่งด้วยหนังสัตว์ มีหลายขนาดต่างระดับเสียงกันใช้อย่างต่ำ 2 ใบ ตีสอดสลับกันตามลีลาจังหวะของบทเพลง ตีด้วยปลายนิ้วและฝ่ามือ

ภาพที่ 1 กลองคองก้า

ที่มา ปุณณวิช เพชรสุวรรณ, 28 มิถุนายน 2557

2.1.2 ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทตี ทำด้วยทองเหลืองหล่อหนา ปากผายกลม 1 ชุดมี 2 ฝา ทำหน้าที่ประกอบจังหวะ

ภาพที่ 2 ฉิ่ง

ที่มา ปุณณวิช เพชรสุวรรณ, 28 มิถุนายน 2557

2.1.3 ฉาบ เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยโลหะคล้ายฉิ่ง แต่หล่อให้บางกว่า เวลาบรรเลงใช้สองฝ่ากระทบกันให้เกิดเสียงตามจังหวะ ทำหน้าที่ประกอบจังหวะ

ภาพที่ 2 ฉิ่ง

ที่มา ปุณณวิช เพชรสุวรรณ, 28 มิถุนายน 2557

2.2 บทเพลงหรือบทร้อง บทร้องในการแสดงรำโทนสทิงพระนั้นเป็นบทร้องที่แต่งโดยปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น บทร้องมีความสนุกสนานเน้นไปในทางเกี่ยวพาราสีกันของชายหญิง เช่นเพลงต้องเขียน เพลงโฉมยง เป็นต้น บทร้องสอดแทรกคติสอนใจในการดำเนินชีวิต เช่น เพลงคำโบราณ บทร้องที่นำวรรณคดีมาใช้ในเพลงเช่น เพลงท้าวสามล เพลงนางวันทอง นอกจากนี้ยังมีการ นำชื่อทำในนาฏศิลป์ไทยมาใส่ลงในบทร้องด้วย เช่น ในเพลงไหว้ครู ได้มีการนำท่ารำแม่บทมาสอดแทรกไว้ในเนื้อเพลง ดังนี้

ครูที่รักสอนรำให้	ขอกราบไหว้คุณครู
ท่าที่หนึ่งรำเทพพนม	ท่าที่สองรำพรหมสีหน้า
ท่าที่สามผาลาเพียงไหล่	อีกต่อไปพิสมัยเรียงหมอน
รำกินนรมาเลียบถ้ำ	แบบสวຍแบบงามพ้อนรำให้แก่ผู้ดู

(โทรประพร แก้วชนะ, 2557)

ในการแสดงรำโทนสทิงพระนั้นจะมีผู้ร้องนำเป็นหลักอยู่ ส่วนผู้รำก็จะร้องตามพร้อมกับการรำไปด้วย

2.3 ท่ารำ ท่ารำในการแสดงรำโทนสทิงพระนั้น ส่วนใหญ่เป็นท่ารำที่ชาวบ้านคิดประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ในการรำกับบทเพลง ท่ารำส่วนใหญ่มีพื้นฐานท่ามาจากท่ารำของนาฏศิลป์ไทย เช่น ท่าสอดสร้อยมาลา และการตีท่าตามแบบละครไทย การรำจะเป็นการรำคู่ชายหญิง ยกเว้นในเพลงไหว้ครูที่จะรำเพียงนักแสดงหญิงเท่านั้น จากการศึกษาพบว่าท่ารำสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือท่ารำที่ตีความหมายตามเนื้อร้อง และท่ารำที่ไม่ได้ตีความหมายตามเนื้อร้อง โดยเนื้อเพลงก่อนที่สามารถตีความความหมายเป็นรูปธรรมชัดเจนจะมีท่ารำตีความหมายตามเนื้อร้อง ส่วนเนื้อเพลงก่อนที่ตีความหมายไม่ชัดเจนหรือเป็นการสื่อสารในเชิงนามธรรมท่ารำจะเป็นท่าที่ไม่ได้ตีความหมายตามเนื้อร้อง ในบางเพลงจะพบท่ารำทั้งสองรูปแบบ แต่บางเพลงจะพบเพียงท่ารำแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น

ตารางที่ 1 ตัวอย่างท่ารำที่ดีความหมายตามเนื้อร้อง (เพลงคำโบราณ)

เนื้อร้อง	ภาพประกอบ	ท่ารำ
คำโบราณท่านว่า		ทำซี้ปาก
แบกไม้สองป่า		ท่าจับป่า
จับปลาสองมือ		ท่าก้มจับปลา
น้ำใจชายฉันทน์ก็เปื้อนเชื้อถือ น้ำใจหญิงฉันทน์ก็เปื้อนเชื้อถือ		ทำซี้คูร์ำ

ตารางที่ 2 ตัวอย่างท่ารำที่ไม่ได้ตีความหมายตามเนื้อร้อง (เพลงมากันเถิดหนา)

เนื้อร้อง	ภาพประกอบ	ท่ารำ
เรามาร้องเพลงชวนรำ		ท่าสอดสร้อยมาลา
มาจับระบำรำยรำ แบบไทย		ท่าสอดสร้อยมาลา

เลือกคู่กันทั้งร่าวง		ทำสวดสร้อยมาลา
แล้วมาร่าวงร่าวงกันไป		ทำสวดสร้อยมาลา

2.4 เครื่องแต่งกาย ในการแสดงรำโชนสทิงพระนั้นยังคงยึดการแต่งกายในรูปแบบเดิมอยู่ โดยในยุคที่รำโชนได้รับความนิยมนั้นเป็นช่วงที่รัฐบาลนครนรงค์ให้คนไทยหันมาแต่งกายตามแบบตะวันตก นักแสดงหญิงจะสวมเสื้อมีระบายที่ช่วงไหล่ นุ่งกระโปรงสุ่มยาว ผมหักดอกไม้ เครื่องประดับสวมใส่แล้วแต่บุคคล มีจุดเด่นที่เสื้อผ้าจะมีสีสันฉูดฉาดสดใส และนักแสดงไม่จำเป็นต้องสวมเสื้อผ้าในสีและรูปแบบเดียวกันทั้งหมด ส่วนนักแสดงชายนั้นสวมเสื้อแขนยาวสีขาว อาจติดโบว์ตรงคอเสื้อหรือมีผ้าคาดเอว สวมกางเกงขายาวสีดำ และรองเท้าว้าใบ ตัวอย่างดังรูป

รูปที่ 4 การแต่งกายของนักแสดงชาย
 ที่มา ปุณณวิช เพชรสุวรรณ, 2 กรกฎาคม 2557

รูปที่ 5 การแต่งกายของนักแสดงหญิง
 ที่มา ปุณณวิช เพชรสุวรรณ, 2 กรกฎาคม 2557

2.5 ลำดับการแสดง การแสดงรำโชนสทิงพระมีลำดับการแสดงที่ถูกกำหนดไว้ว่าจะต้องเริ่มต้นด้วยเพลงไหว้ครูเป็นลำดับแรก และเพลงมากันเกิดหนาเพื่อชักชวนฝ่ายชายให้ออกมารำด้วยกัน ส่วนลำดับต่อมานั้นจะไม่กำหนดสามารถใช้เพลงใดก็ได้ และจำนวนเพลงนั้นก็ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดง

อภิปรายผลการวิจัย

รำโชนสทิงพระเป็นการแสดงที่มีอยู่ในอ.สทิงพระ จ.สงขลามาเป็นระยะเวลาช้านาน แต่เนื่องด้วยนักแสดงสูงวัยขึ้นและไม่ได้มีการถ่ายทอดต่อแก่คนรุ่นหลัง ทำให้การแสดงรำโชนชบเขาไป จนกระทั่งนางไพรประพร แก้วชนะ ครูโรงเรียนวัดศรีไชย ได้เก็บข้อมูลทั้งเพลงและท่ารำจากนักแสดงในอดีต และนำมาปรับปรุงโดยเก็บรวบรวมได้ทั้งสิ้น 11 เพลง มีลำดับการแสดงคือเริ่มต้นด้วยเพลงไหว้ครูเป็นลำดับแรก และเป็นเพลงที่รำโดยนักแสดงหญิงทั้งหมดเพียงเพลงเดียวในการแสดงนั้นจะแยกกลุ่มนักดนตรี นักร้อง และผู้รำ โดยผู้รำอาจจะรำและร้องเพลงตามไปกับผู้ร้องหลักด้วย เนื้อหาของเพลงมีความคล้ายคลึงกับรำโชนในพื้นที่อื่นๆ กล่าวคือเป็นการเกี่ยวพาราสิ คติสอนใจ และวรรณคดี แต่ก็มีความแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ ในเรื่องของท่ารำนั้นมีการปรับให้เป็นแบบแผนมากขึ้นต่างจากในอดีตที่จะเป็นการรำ

ตามความพึงพอใจของผู้รำ ทำรำของรำโทนสทิงพระนั้นมีทั้งทำรำที่เป็นการตีความหมายจากเนื้อร้อง และทำรำที่ไม่ได้ตีความหมายตามเนื้อร้อง การแต่งกายยังคงรูปแบบเช่นเดียวกับในอดีตนั่นคือการแต่งกายตามอย่างตะวันตกในสมัยจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม ปัจจุบันมีการถ่ายทอดให้แก่ชาวบ้านผู้สนใจและนักเรียนโรงเรียนวัดศรีไชย ต.คูขุด อ.สทิงพระ เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นและทำให้การแสดงรำโทนสทิงพระกลับมาเป็นที่รู้จักอีกครั้งหนึ่ง

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการศึกษาเรื่องรำโทนสทิงพระนั้นมีประโยชน์ในเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในเรื่องของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์การแสดงที่เคยมีความแพร่หลายในท้องถิ่นและกำลังจะสูญหาย รวมถึงทำให้เยาวชนได้ตระหนักถึงคุณค่า และเกิดความรัก ความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2555). รำโทน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- คีตภัทร คล้ายสาลี. (2557). สัมภาษณ์, 9 มิถุนายน 2557.
- ไทรประพร แก้วชนะ. (2557). ครูโรงเรียนวัดศรีไชย. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2557.
- ธันนัท สงกลิ่น. (2557). สัมภาษณ์, 9 มิถุนายน 2557.
- ปราณี สิตรุโณ. (2557). สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2557.
- วิทยาลัยนาฏศิลปปทุมธานี. (2553). รำโทน. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายเอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สิทธิโชค กบิลพัตร. (2557). อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาดนตรีสากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2557.
- อมรา กล้าเจริญ. (2553). เพลงและละเล่นพื้นบ้าน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อำนวยการ แก้วชนะ. (2557). สัมภาษณ์, 28 พฤษภาคม 2557.